

Otroci ne smejo ostati brez ustreznega izobraževalnega programa zaradi pomanjkanja prostora

29.9.2026 - | Varuh človekovih pravic RS

Namestnica varuhinje človekovih pravic dr. Dijana Možina Zupanc je s sodelavkami obiskala Center Janeza Levca Ljubljana, Oddelke vzgoje in izobraževanja Jarše, kjer se je srečala z ravnateljem dr. Matejem Rovškom in vodjo enote Natašo Blaj. Govorili so o prostorskih in kadrovskih izzivih pri zagotavljanju ustreznega izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, pa tudi o sistemskih izzivih, kot so pravočasno prepoznavanje potreb otrok in zgodnja strokovna podpora, pravočasnost postopkov usmerjanja ter potreba po boljšem sodelovanju različnih služb in ravni oblasti. Prostorska stiska je namreč le eden od kazalnikov, da mora sistem potrebe otrok načrtovati dolgoročno in povezano, predvsem pa vključujoče, so se strinjali.

Predstavnice Varuha so si ogledale posamezne učilnice in druge prostore enote ter se seznanimi tudi z drugimi pogoji dela in sistema, ki je v veliki meri prepuščen posameznim ustanovam. Slednje predstavlja tveganje neenake obravnave otrok glede na kraj, kjer se šolajo, kar kaže na potrebo po večji podpori države celotnemu izobraževalnemu programu otrok s posebnimi potrebami. Ne zgolj na ravni izobraževalnih ustanov, temveč tudi širše in dolgoročneje z vidika socialnovarstvenih oblik podpore, ki so v posameznih primerih velikokrat nedostopne.

Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (Varuh) sicer na prezasedenost osnovnih šol s prilagojenim programom opozarja že nekaj let. Trenutne zmogljivosti ponekod ne sledijo potrebam, število otrok, ki potrebujejo prilagojene programe in ustrezno strokovno podporo, pa predstavlja vse večji izziv za šolski sistem. Ob tem je pomembno, da se prilagojeni programi razvijajo tudi v rednih osnovnih šolah, kjer je to mogoče in strokovno utemeljeno. Postopki morajo biti izpeljani v razumnem času, saj gre vsakršna dolgotrajnost lahko v škodo razvoja otrok.

»Ko otrok potrebuje prilagojen izobraževalni program, mora biti sistem sposoben zagotoviti, da ga lahko tudi dejansko obiskuje. Pravica ne more biti odvisna od tega, ali se je nekje po naključju sprostilo mesto. Če otrok zaradi prostorske ali kadrovske stiske ne more biti vključen v program, ki ustreza njegovim potrebam, je treba odkrito priznati, da gre za kršitve pravice otroka, država pa je zato dolžna poiskati sistemsko rešitev,« je poudarila namestnica varuhinje dr. Dijana Možina Zupanc.

Varuh je na problematiko opozarjal že v svojih letnih poročilih in pristojnemu ministrstvu priporočil, naj država pri zagotavljanju ustreznih prostorskih pogojev aktivneje podpre občine. Ob tem smo poudarjali, da rešitve ne smejo biti zgolj investicijske, temveč morajo vključevati tudi odpiranje dodatnih oddelkov za otroke s posebnimi potrebami v rednih osnovnih šolah oziroma k dodatnemu sodelovanju z osnovnimi šolami s prilagojenim programom in/ ali zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami. Hkrati smo dali tudi priporočilo za zagotavljanje zadostnega števila ustrezno usposobljenega strokovnega kadra ter pri tem vzpostaviti mehanizma spremljanja učinkov za spodbujanje zaposlovanja. Obe priporočili zaenkrat še nista uresničeni in Varuh ponovno poziva, da se tako občutljivo področje, kot je izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, vendarle sistematično in celostno uredi.

<https://www.varuh-rs.si/novice/sporocila-za-javnost/otroci-ne-smejo-ostati-brez-ustreznega-izobrazevalnega-programa-zaradi-pomanjkanja-prostora>